

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	VII
TEŞEKKÜR.....	IX
TABLOLAR VE GRAFİKLER LİSTESİ	XV
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM YASAMA ORGANININ ANAYASAYI YORUMLAMA İŞLEVİ VE COMMONWEALTH TİPİ YENİ ANAYASACILIK MODELİ

I. Genel Olarak Yasama Organının İşlevleri	5
II. Anayasaların Yorumlanması.....	7
A. Genel Olarak	7
B. Yasama Organının Anayasayı Yorumlaması.....	9
1. Yasama Organının Anayasayı Yorumlamasının Önemi.....	9
2. Yasama Organının Anayasayı Yorumlamasının Anlamı	10
3. Yasama Komisyonlarının/Komitelerinin Rolü	12
C. Farklı Devlet Organları Tarafından Yapılan Anayasa Yorumlarının Çatışması	16
III. Commonwealth Tipi Yeni Anayasacılık Modeli	20
A. Parlamento Üstünlüğü İlkesi.....	22
1. Tanımı ve Özellikleri	24
2. Dünya Üzerindeki Örnekler	26

3. İnsan Haklarının Korunması Amacı Bakımından Değerlendirilmesi.....	27
B. Anayasa Üstünlüğü İlkesi.....	29
1. Ortaya Çıkışı ve Özellikleri.....	29
2. Dünya Üzerindeki Örnekler	32
3. İnsan Haklarının Korunması Amacı Bakımından Değerlendirilmesi.....	35
C. Bir Ara Model: Commonwealth Tipi Yeni Anayasacılık Modeli....	38
1. Modelin İsmiendirilmesi Sorunu.....	39
2. Modelin Genel Özellikleri.....	41
a. Kanun Düzeyinde Temel Hak ve Özgürlükler Kataloğu ...	42
b. Temel Haklara İlişkin Meselelerde Yasama ve Yargı Organı Arasındaki Rol Dağılımı.....	42
c. Kanunlaşma Öncesi Yürütme ve Yasama Organına Yüklenen Sorumluluklar	44
3. Modelin Geleneksel Sistemlerle Karşılaştırılması.....	45
4. Modelin Öngördüğü Temel Haklara İlişkin Denetim Aşamaları	46
5. Modelden Beklenen Faydalar ve Başarılı Olması İçin Gereken Şartlar	49
6. Modelin Örnekleri.....	52
a. Kanada.....	52
aa. 1960 Tarihli Kanada Haklar Bildirgesi Dönemi.....	52
bb. 1982 Tarihli Kanada Haklar ve Özgürlükler Şartı Dönemi.....	55
b. Yeni Zelanda.....	60
c. Birleşik Krallık.....	66
d. Avustralya.....	70
aa. Federal Devlet Düzeyinde	72
bb. Bölgesel Yönetim ve Federe Devletler Düzeyinde.....	74
7. Modele Yönelik Eleştiriler	85
8. Değerlendirme	90

İKİNCİ BÖLÜM
BİRLEŞİK KRALLIK İNSAN HAKLARI
KANUNU VE İNSAN HAKLARI KARMA
KOMİTESİ

I. Birleşik Krallık Anayasası	95
A. Anayasanın Kaynakları.....	96
1. Kanunlar ve Anayasal Belgeler.....	96
2. Yargı Organının İçtihatları.....	100
3. Anayasal Teamüller	104
B. Anayasada Yasama Organının Rolü.....	107
II. Birleşik Krallık İnsan Hakları Kanunu	109
A. HRA Öncesi Birleşik Krallık'ta İnsan Haklarının Korunması	109
1. Özel Kanunlar ve Yargı Organının İçtihatları	110
2. AİHS'in Etkisi	112
B. Ortaya Çıkışı	113
C. İçerdiği Düzenlemeler	115
1. Kapsadığı Haklar	115
2. Yargı Organına Yönelik Düzenlemeler.....	117
a. AİHM Kararlarını Dikkate Alma Yükümlülüğü.....	118
b. Kanun Hükümlerini Sözleşme'ye Uygun Yorumlama Yükümlülüğü ve Sözleşme'ye Aykırılığı İlan Etme Yetkisi.....	120
c. Kamu Otoritelerinin Sözleşme'ye Uygun Davranma Yükümlülüğü ve Hak İhlallerinin Yargı Organınca Giderilmesi	128
3. Yasama Organına ve Yasama Sürecine Yönelik Düzenlemeler.....	130
a. Sözleşme'ye Aykırılığın İlan Edilmesi Kararlarını Değerlendirme	131
b. Yasama Sürecine İlişkin Düzenleme.....	133
4. Yürütme Organına Yönelik Düzenlemeler.....	141
D. Anayasal Sistem İçindeki Yeri	144

E. HRA'ya Bir Alternatif: Temel Haklar Bildirgesi Tasarısı.....	147
III. İnsan Hakları Karma Komitesi.....	150
A. Kuruluşu.....	151
B. Yapısı.....	153
C. Mevcut Üye Dağılımı	155
D. Karar Alma Yöntemi	157
E. Görevleri ve HRA ile İlişkisi	158
F. Çalışma Yöntemi	161
1. Erken Dönem Çalışmaları ve Çalışma Yönteminde Yaptığı Değişiklik.....	162
2. Kanun Tasarıları ve Düzeltici Kararnamelerin Denetlenmesinde İzlediği Yöntem	164
3. Komitenin İnsan Haklarına İlişkin Konularda Yaptığı Araştırmalarda İzlediği Yöntem.....	167
G. Hizmet Ettiği Amaçlar ve Etkililiği	170
1. Genel Amacı.....	170
2. Özel Amaçları ve Bu Amaçlara Ulaşmadaki Başarısı.....	172
a. Yasama Sürecinde ve Genel Olarak Birleşik Krallık'ta İnsan Haklarının Korunmasını Sağlama.....	173
aa. Kanun Tasarısı Parlamenteoya Sunulmadan Önceki Aşama	173
bb. Kanun Tasarısı Parlamenteoya Sunulduktan Sonraki Aşama	175
b. Hükümetin İnsan Haklarına İlişkin Konularda Şeffaflığını ve Hesap Verebilirliğini Arttırma.....	194
c. Yasama Sürecinde İnsan Haklarıyla Bağlantılı Olarak Yapılan Tartışmaların Kalitesini Arttırma	195
H. İnsan Hakları Karma Komitesine Benzer Bir Yapı: Avustralya İnsan Hakları Karma Komitesi.....	199
I. Değerlendirme ve Türkiye İçin Öneriler	202
SONUÇ	207
KAYNAKÇA.....	211